

Hlášení a vyšetřování skoronehod

Březen 2018

Dne 28. ledna 1986 explodoval 73 sekund po startu z Mysu Canaveral na Floridě (1, 2) americký raketoplán *Challenger*. Raketoplán byl zničen a všech sedm členů posádky zemřelo. Příčinou byl únik horkého plynu ze spoje na pomocné raketě s tuhým palivem. Po prohoření spoje mezi pomocnou raketou a externí nádrží s vodíkem došlo k nárazu pomocné rakety do vodíkové nádrže, jejímu poškození a k následné explozi. Jednotlivé segmenty motorů pomocných raket byly utěsněny primárními a sekundárními „O-kroužky“. Tyto těsnící kroužky ztratily pružnost a netěsnily z důvodu nízké venkovní teploty v den startu. Při předchozích startech raketoplánů došlo k problémům s těsnícími kroužky, při kterých selhalo primární těsnění, ale sekundární těsnění dostatečně zajistilo integritu pomocných raket. Tyto předchozí závady byly skoronehodami, které však nebyly považovány za dost závažné na to, aby se vyšetřovaly.

Neohlašování a nezahájení vyšetřování skoronehod hraje roli také při průmyslových haváriích. Příkladem může být neřízená reakce, která se stala 8. dubna 1998 v závodě v New Jersey, při které se přetlakoval vsádkový reaktor (3) o objemu 2000 galonů. Výbuchem a požárem (4) bylo zraněno 9 pracovníků, z toho 2 vážně. Operátoři nebyli schopni řídit teplotu vsádky za použití stávajících postupů a dostupného chlazení. Minimálně v 6 předešlých případech nebyli operátoři schopni ve vsádkách regulovat teplotu pod stanoveným maximem, nicméně teplota nikdy nedosáhla meze pro start neřízené reakce. Tyto dřívější skoronehody nebyly vyšetřovány.

Víte, že?

- Po závažné havárii vyšetřovatelé často zjistili, že existovala předchozí varování a skoronehody. Pokud by byly skoronehody ohlášeny, vyšetřeny včetně přijetí opatření, mohlo se zabránit vzniku závažné havárie.
- Všichni bychom se raději poučili ze skoronehod, při kterých nedošlo k úrazům a velkým škodám, než ze závažných havárií.
- Skoronehody nelze vyšetřit, pokud je nikdo nehlásí! Skoronehody nebudou hlášeny, pokud lidé nedokážou rozpoznat události, jako jsou skoronehody, nebo pokud nerozumí jejich významu.
- Bezpečný provoz vyžaduje kontrolu vašeho provozu. Pokud nemůžete řídit svůj provoz ve stanovených bezpečných provozních limitech pro jakýkoliv důležitý bezpečnostní procesní parametr, musíte to považovat za skoronehodu.
- Úspěšná aktivace jakéhokoli bezpečnostního zařízení nebo záložního zařízení by se měla považovat za skoronehodu. Co by se stalo, kdyby selhalo bezpečnostní nebo záložní zařízení?

Co můžete udělat?

- Znejte váš systém pro hlášení a vyšetřování mimořádných událostí, vč. skoronehod. Pokud vaše organizace takový systém nemá, navrhněte vašemu vedení, aby jej zavedl.
- Ohlašujte všechny skoronehody, včetně problémů s řízením vašich provozů v bezpečných provozních limitech a aktivace bezpečnostních nebo záložních systémů.
- Nepředpokládejte, že si vedoucí pracovníci, manažeři a technický personál všimnou skoronehod při čtení směnových zpráv, přístrojových záznamů nebo dalších procesních dat. Provoz generuje velké množství dat a tyto události se mohou přehlédnout. Pokud rozpoznáte skoronehodu, je vaší odpovědností zajistit, aby s ní bylo vedení srozuměno.
- Pokud si nejste jisti, jestli je něco skoronehoda, přesto to oznamte. Abyste pomohli identifikovat skoronehodu, přemýšlejte i o tom „jak moc zlé by to mohlo být“.
- Dobrovolně se podílejte na vyšetřování skoronehod a dalších mimořádných událostí ve vaší organizaci.

Vaše zařízení s vámi mluví skrze skoronehody – poslouchá někdo?